

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 05.22.52, volledig met alg en mos begroeide ezelsrug muur

Afb. 05.22.53, met alg en mos begroeide ezelsrug en plintzone

Afb. 05.22.59, begroeide muur en alg- en mosgroei in de plintzone

Afb. 05.22.60, volledig overgroeide muur

Afb. 05.22.54, met alg en mos begroeide ezelsrug

Afb. 05.22.56, gewenste begroeiing?

Afb. 05.22.61, volledig overgroeide muur

Afb. 05.22.62, volledig overgroeide muur

Afb. 05.22.57, muurvegetatie

Afb. 05.22.58, muurvegetatie

Afb. 05.22.63, alg- en mosgroei

Afb. 05.22.64, begroeide ezelsrug

Afb. 05.22.59, volledig met mos begroeide ezelsrug

Afb. 05.22.60, volledig met mos begroeide ezelsrug

Afb. 05.22.61, graffiti

Afb. 05.22.62, graffiti

Afb. 05.22.63, vervuilde uitbloei en reinigingssporen oude graffiti

§35, natuursteenwerk

Afb. 05.35.01, foutief gemaatvoerde (of geplaatste) penantafdek - overstek ontbreekt

Afb. 05.35.02, foutief gestelde penantafdek – ligt schuin

Afb. 05.35.03, beschadigd schuin vlak

Afb. 05.35.04, brandlagen aan waterlijst

Afb. 05.35.05, mosgroei en breuk in afdekkap

Afb. 05.35.06, afgebroken stuk afdekkap, scheur loopt door

Afb. 05.35.07, verdwenen blok natuursteen

Afb. 05.35.08, gescheurd natuursteen muurtje

Afb. 05.35.13, slordig hersteld voegwerk

Afb. 05.35.14, vegetatie in openstaand voegen

§35, natuursteen - voegwerk

Afb. 05.35.09, slordig hersteld en uitgevallen voegwerk

Afb. 05.35.10, losgescheurd voegwerk

Afb. 05.35.11, losgekrompen voegwerk

Afb. 05.35.12, foutief hersteld, veel te hard, voegwerk

§40, pleisterwerk

Afb. 05.40.01, oude slemp- of pleisterwerksporen

Afb. 05.40.02, beschadigde pleisterwerk afdekkap

Afb. 05.40.03, gescheurde en ontzette pleisterwerk afdekkap

Afb. 05.40.04, losgescheurd (foutief gedetailleerd) 'water-profiel' met vegetatie in loshangende schil

Afb. 05.40.05, gescheurde pleisterwerk afdekkap

Afb. 05.40.06, beschadigde pleisterwerk afdekkap

Afb. 05.43.03, slecht gestelde hekwerken

Afb 05.43.04, detail slecht gestelde hekwerken

Afb. 05.40.07, beschadigde pleisterwerk afdekkap

Afb. 05.43.05, roest op staartstuk draaipunt

§43, smeedwerk

Afb. 05.43.01, verbogen punten, zeskantmoerern, afgebladderde verf

Afb. 05.43.02, detonerende bevestiging (gelast en gebout), in baluster bevestigingsgaten zichtbaar

§46, schilderwerk

Afb. 05.46.01, slecht hechtende dekverf

Afb. 05.46.02, roestvorming

6. Wal 06, Sanderboutwal, de tuin van het Toon Hermanshuis

Aan de overkant van de Paardestraat ligt het Toon Hermanshuis met aan drie zijden van de tuin stadsmuren. Links van het huis een ijzeren poort tussen twee bepleisterde met vazen bekroonde penanten, dan een hoge muur met drie, van tralies voorziene, ronde sparingen. Daarnaast een ijzeren poort tussen twee moderne gemetselde penanten onder hardsteen kap. Iets links van de penanten staat de muur dwars op de straat en begrenst het voorste deel van de tuin. De anderhalf-steens-dikke muren zijn voorzien van een liggende rollaag. Rechts achter het huis staat ook een hoge muur onder een anderhalf steens ezelsrug met enkele grote steunberen, voor een groot gedeelte begroeid. Aan de buitenzijde (van de tuin) is een deel van deze muur voorzien van cementpleister

Afb. 06.00.01, vooraanzicht van Wal 06 met rechts een bepleisterde poortpenant en links de moderne poort tussen moderne penanten

Afb. 06.00.02, gedeelte van de muur in het vooraanzicht met anderhalf steens rollaag rondom de ronde sparingen

Afb. 06.00.03, overzicht van de poortpenanten

Afb. 06.00.04, detail linkerpenant met scheuren in het pleisterwerk

Afb. 06.00.05, detail rechterpenant met enige vervuiling

Afb. 06.00.06, overzicht van het linkerdeel van de 'straatmuur' met de moderne poortpenanten en aan de linkerkzijde een moderner geplaatste muur

Afb. 06.00.08, overzicht binnenzijde voorste muur met rechts een moderne poortpenant

Afb. 06.00.07, binnenzijde van de voorste muur, links de binnenzijde van de linkerpoortpenant

Afb. 06.00.09, overzicht binnenzijde rechterdeel voorste muur met moderne poortpenant en aangezette muur

Afb. 06.00.10, overzicht binnenzijde walmuur met steunberen en ezelsrug langs de rechterzijde van de tuin

Afb. 06.00.11, overzicht buitenzijde van de muur met ezelsrug langs de tuin

§22, metselwerk

Afb. 06.22.01, vochtige stenen in hersteld, droog (te hard) voegwerk

Afb. 06.22.02, kapotte steen

Afb. 06.22.03, gescheurde steen, niet vervangen bij (foutief) voegherstel

Afb. 06.22.04, losgescheurde steunbeer

§22.72, voegwerk

Afb. 06.22.05, slecht hersteld, loszittend en uitvallend voegwerk

Afb. 06.22.06, uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 06.22.07, vervuild metselwerk en slecht hersteld voegwerk, deels weer uitgevallen

Afb. 06.22.08, vervuild metselwerk en slecht hersteld, weer uitgevallen voegwerk

Afb. 06.22.13, met mos begroeid, loszittend voegwerk

Afb. 06.22.14, loszittend en uitgevallen voegwerk achter begroeiing

Afb. 06.22.09, uitgespoeld voegwerk thv maaiveld

Afb. 06.22.10, uitgespoeld voegwerk thv maaiveld

Afb. 06.22.15, te ondiep uitgehaald en weer uitgevallen voegwerk

Afb. 06.22.16, uitgevallen en grof, zeer slordig hersteld voegwerk

Afb. 06.22.11, foutief hersteld, weer loszittend en uitgevallen voegwerk

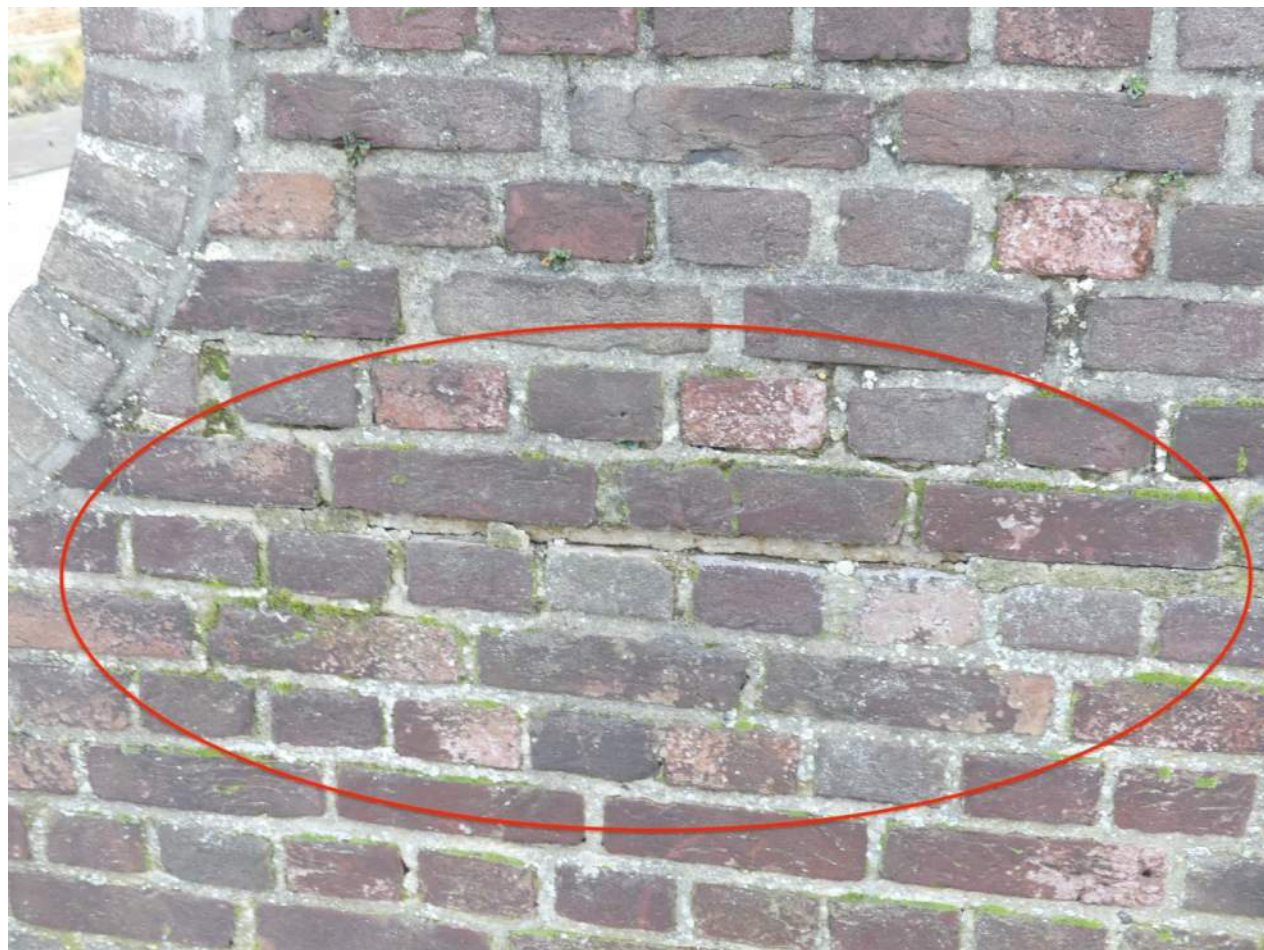
Afb. 06.22.12, foutief hersteld, weer loszittend en uitgevallen, voegwerk

Afb. 06.22.17, uitgespoeld voegwerk tpv weggefallen pleisterwerk

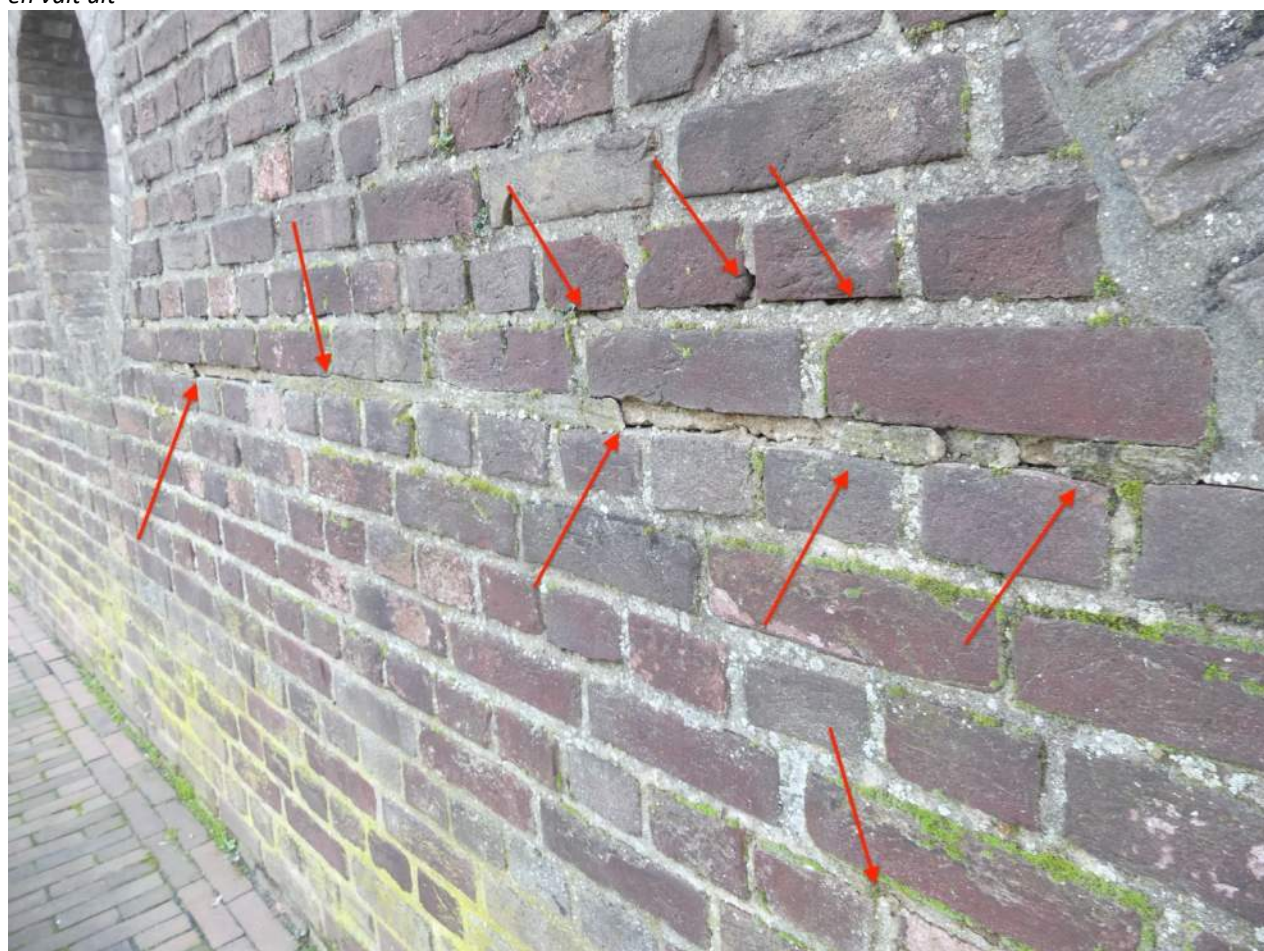
Afb. 06.22.18, loszittend en uitgevallen voegwerk in de plintzone

Afb. 06.22.19, te ondiep uitgehaald oud voegwerk en te slecht hechtend hersteld voegwerk, zit alweer los, brokkelt af en valt uit

Afb. 06.22.21, slordig en zeer slecht aangebracht voegwerk en schade door roestend ijzerwerk

Afb. 06.22.20, te ondiep uitgehaald oud en aangebracht nieuw voegwerk, slecht hechtend, loszittend en uitvallend

Afb. 06.22.22, te ondiep uitgehaald en weer uitgevallen voegwerk en versleten, losgescheurd voegwerk in de ezelsrug

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 06.22.23, lichte alg- en mosgroei

Afb. 06.22.24, lichte alg- en mosgroei

Afb. 06.22.25, lichte alg- en mosgroei op verspringing in de muur

Afb. 05.22.26, lichte alg- en mosgroei op verspringing in de muur met beginnende vegetatie

Afb. 06.22.28, zwaar vervuilde steunbeer met alg- en mosgroei

Afb. 06.22.29, vervuilde steunbeer met flinke mosgroei

Afb. 06.22.30, klimop met flinke vervuiling

Afb. 06.22.31, wortel klimop in de muur

Afb. 06.22.32, wortel klimop in de muur

Afb. 06.22.33, volledig met begroeiing vervuilde muur

Afb. 06.22.34, volledig met begroeiing vervuilde muur

Afb. 06.22.35, graffiti

§40, pleisterwerk

Afb. 06.40.01, craquelé in pleisterwerk linkerpoortpenant

Afb. 06.40.02, gescheurd pleisterwerk

Afb. 06.40.07, geheel verdwenen pleisterwerk boven plintzone

Afb. 06.40.03, verticaal (constructief?) gescheurd en afgebroken stukken pleisterwerk

Afb. 06.40.04, gescheurd pleisterwerk

§46, schilderwerk

Afb. 06.46.01, loszittend verfwerk boven bestrating (waarschijnlijk onvoldoende doorgezet onder maaiveld)

Afb. 06.46.02, sterk vervuild verfwerk op penantkoppen

Afb. 06.40.05, gescheurd pleisterwerk en losse schollen

Afb. 06.40.06, afgevalen stukken pleisterwerk

7. Wal 07, het begin van de Sanderboutwal

De Sanderboutwal begint naast het Toon Hermanshuis en aan weerszijden van het pad op de wal bevinden zich enkele uit natuursteen blokken opgetrokken (lage) walmuren. De walmuren volgen trapsgewijs de omhoog glooiende lijn van het pad.

Afb. 07.00.01, aanzicht linkerwalmuur van Wal 07, richting Paardestraat (rechts buiten beeld het Toon Hermanshuis)

Afb. 07.00.02, overzicht linkerwalmuur Wal 07, richting Sanderboutwal

Afb. 07.00.03, overzicht linkerwalmuur Wal 07, richting Toon Hermanshuis

Afb. 07.00.04, overzicht rechterwalmuur Wal 07, richting Sanderboutwal

Afb. 07.00.05, overzicht rechterwalmuur Wal 07, richting Paardestraat

§35, natuursteenwerk

Afb. 07.35.01, ontbrekende blokken natuursteen

Afb. 07.35.02, ontbrekende blokken natuursteen en forse begroeiing

Afb. 07.35.03, forse mosgroei

Afb. 07.35.04, wortelschietende struik

Afb. 07.35.05, ontbrekend blok natuursteen en vegetatie

Afb. 07.35.06, ontbrekend blok natuursteen en forse mosgroei

Afb. 07.35.07, gedelamineerd blok natuursteen en forse vegetatie

Afb. 07.35.08, ontbrekend blok natuursteen

§35, natuursteen - voegwerk

Afb. 07.35.12, uitgesleten voegwerk

Afb. 07.35.13, uitgesleten voegwerk en alg- en mosgroei

Afb. 07.35.09, ontbrekend blok natuursteen

Afb. 07.35.10, ontbrekend blok natuursteen en begroeiing

Afb. 07.35.14, uitgevallen, onvoldoende hechtend, voegwerk

Afb. 07.35.15, uitgesleten voegwerk, forse alg- en mosgroei, vegetatie en begroeiing

Afb. 07.35.11, ontbrekend blok en losse blokken onderin

Afb. 07.35.16, uitgesleten voegwerk, alg- en mosgroei

Afb. 07.35.17, uitgesleten voegwerk

Afb. 07.35.18, uitgesleten en weggefallen voegwerk, alg- en mosgroei en begroeiing

Afb. 07.35.19, uitgesleten en weggefallen voegwerk, forse alg- en mosgroei

Afb. 07.35.20, uitgesleten voegwerk, alg- en mosgroei

Afb. 07.35.21, met alg en mos begroeide voegen

Afb. 07.35.22, met alg en mos begroeide voegen en uitgevallen voegwerk

Afb. 07.35.23, met alg en mos begroeide voegen en uitgevallen voegwerk

8. Wal 08, het midden van de Sanderboutwal

Vanaf de Pullestraat tot de Putstraat loopt Wal 08, het midden van de Sanderboutwal. Van de Pullestraat eerst een hoge walmuur aan de binnenzijde van de wal, vermoedelijk anderhalf steens dik. Ter hoogte van de voormalige Joodse begraafplaats een lage, grondkerende, steensdikke muur aan de buitenzijde van het pad over de wal. Ter plekke van de trap loopt deze walmuur nog even op dezelfde hoogte door om dan ongeveer 1.80m lager te eindigen tegen de hoek van gevel van het huis op de hoek van de Putstraat.

Afb. 08.00.01, zicht op het begin van Wal 08 vanaf het voormalige schootsveld

Afb. 08.00.02, overzicht van het eerste stuk walmuur, opgehoogd tbv tegen de walmuur gepositioneerd bouwwerk, ter hoogte van de Pullestraat

Afb. 08.00.04, overzicht walmuur met ezelsrug

Afb. 08.00.03, overzicht van de muur op de Sanderboutwal

Afb. 08.00.05, overzicht knik in de walmuur

Afb. 08.00.06, overzicht van de walmuur na de knik in de wal; de poort links op de foto is modern

Afb. 08.00.08, overzicht lage muur naast de voormalige Joodse Begraafplaats

Afb. 08.00.07, overzicht van de walmuur na de knik in de wal; het trottoir loopt -richting knik- tegen de walmuur aan

Afb. 08.00.09, overzicht binnenzijde muur naast de voormalige Joodse Begraafplaats

Afb. 08.00.10, overzicht grondkerende walmuur ter hoogte van de trap bij de Putstraat

Afb. 08.00.011, bestrating bij de Putstraat

§22, metselwerk

Afb. 08.22.01, kapotte stenen in de ezelsrug

Afb. 08.22.02, kapotte stenen en uitgespoeld voegwerk thv maaiveld

Afb. 08.22.03, beschadigde stenen bij lage walmuur

Afb. 08.22.04, beschadigde stenen bij lage walmuur

§22.72, voegwerk

Afb. 08.22.05, verschillende voegtypes en uitgesleten voegen

Afb. 08.22.06, foutief hersteld en uitgesleten voegwerk

Afb. 08.22.07, uitgespoeld voegwerk bij bestrating

Afb. 08.22.08, uitgespoeld voegwerk bij bestrating

Afb. 08.22.13, uitgesleten voegwerk en slordig herstelwerk

Afb. 08.22.14, uitgesleten en uitgevallen voegen

Afb. 08.22.09, uitgespoeld voegwerk bij bestrating

Afb. 08.22.10, uitgespoeld voegwerk bij bestrating

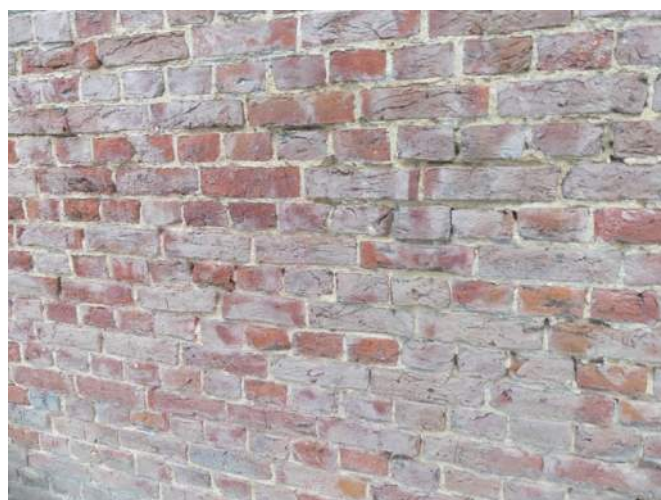
Afb. 08.22.15, versleten voegwerk

Afb. 08.22.16, versleten voegwerk rondom dichtgezette poort, in de poortvulling detonerend voegwerk

Afb. 08.22.11, uitgesleten voegwerk en gesmet metselwerk

Afb. 08.22.12, uitgesleten voegwerk en gesmet metselwerk

Afb. 08.22.17, uitgesleten voegwerk en foutieve reparaties

Afb. 08.22.18, uitgespoeld voegwerk en alg- en mosgroei

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 08.22.19, alg- en mosgroei

Afb. 08.22.21, alg- en mosgroei

Afb. 08.22.20, algaangroei en beginnende vegetatie

§35, natuursteenwerk

Afb. 08.35.01, verzakte natuursteen bestrating tussen uit verschillende natuursteen blokken samengestelde traptreden

§40, pleisterwerk

Afb. 08.40.01, beschadigd pleisterwerk van de ezelsrug

9. Wal 09, het begin van de Agnetenwal

Aan de overkant van de Putstraat gaan de walmuren verder met Wal 09, het begin van de Agnetenwal. Wal 09 bestaat uit steensdikke hoge muren aan weerszijden van het begin van de Agnetenwal. De bovenzijde van de walmuur aan de linkerzijde is ruïneus, het haaks staande stuk muur aan de achterzijde van deze muur heeft een anderhalf steens ezelsrug als afdekking, mogelijk dat de muur langs het pad ook op deze manier bekleed is geweest. De muur aan de stadse zijde van de wal heeft een liggende rollaag. Beide muren zijn fors begroeid.

Afb. 09.00.01, aanzicht van Wal 09 aan de linker(buiten)zijde van de Agnetenwal

Afb. 09.00.02, aanzicht van walmuur aan de buitenzijde van de Agnetenwal, richting Putstraat. NB: haaks volume met ezelsrug onder forse begroeiing

Afb. 09.00.03, overzicht van de walmuur aan stadse zijde van de wal

Afb. 09.00.04, overzicht laatste deel van Wal 09 met hoger stuk

Afb. 09.22.02, uitgevallen voegwerk en alg- en mosgroei

§22.72, voegwerk

Afb. 09.22.01, uitgevallen voegwerk, alg- en mosgroei en forse begroeiing

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 09.22.03, graffiti en alg- en mosgroei

10. Wal 10, het eind van de Agnetenwal

Wal 10, het eind van de Agnetenwal loopt aan de stadse zijde van de wal langs het Klooster Agnetenberg en bestaat uit hoge muren van (mogelijk) verschillende dikte, zulks af te leiden uit de uit verschillende breedte samengestelde ezelsrug. Op een enkele plek verspringen de muren in hoogte. Volgens de kaart in afbeelding

Afb. 10.00.01, aanzicht eerste deel van Wal 09, hier nog achter privé-tuinen

Afb. 10.00.02, overzicht van een volgend deel van de walmuur

Afb. 10.00.03, overzicht in hoogte verspringende delen van de walmuur

Afb. 10.00.04, overzicht walmuur ter hoogte van de nieuwbouw

Afb. 10.00.06, overzicht walmuur richting eind Agnetenwal

Afb. 10.00.05, overzicht walmuur ter hoogte van de nieuwbouw

Afb. 10.00.07, overzicht laatste deel walmuur richting Agnetenwal

§22, metselwerk

Afb. 10.22.01, afgeschilferde stenen en uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 10.22.02, afgeschilferde stenen en uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 10.22.07, slecht voegwerkherstel en forse mosgroei op de ezelsrug

Afb. 10.22.08, uitvallend, te ondiep uitgehaald, herstelvoegwerk waaronder mogelijk originele legmortel zichtbaar (bruingele kleur)

Afb. 10.22.03, afschilferende stenen en uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 10.22.04, kapotte steen en detonerend (foutief hersteld) voegwerk

Afb. 10.22.09, losgescheurd voegwerk

Afb. 10.22.10, foutief hersteld en (weer) losscheurend voegwerk

§22.72, voegwerk

Afb. 10.22.05, uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 10.22.06, uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 10.22.11, forse alg- en mosgroei en begroeiing

Afb. 10.22.12, zeer vervuild metselwerk en alg- en mosgroei

11. Wal 11, walmuur en poortmuur in de tuin onder de Agnetenwal

Ter hoogte van de zuidelijke hoek van het klooster Agnetenberg is een poortdoorgang onder de aardwal door. De muren aan de schootsveldzijde vormen Wal 11, walmuur en poortmuur in de tuin onder de Agnetenwal. Deze Wal 11 bestaat uit de hoge, rechte, grondkerende walmuur waarin de poortdoorgang is opgenomen, de haaks daarop staande ongeveer 2 meter lagere, schuin aflopende, ook grondkerende walmuur, de grondkerende walmuur die het verloop van de Agnetenwal volgt en een lage grondkerende walmuur in het verlengde daarvan. De muren variëren in dikte van steens tot 2-steens, zijn voor het grootste deel opgetrokken in baksteen metselwerk, afgedekt met ezelsrug of rollaag. In de walmuur die de richting van de Agnetenwal volgt is onderin paramentwerk aanwezig dat opgetrokken is uit blokken mergel. De walmuren bevatten zeer veel bouwsporen, bijvoorbeeld van oude dichtgezette of verkleinde openingen. Het moderne hekwerk in de poortdoorgang zelf was afgesloten, daardoor zijn de poortdoorgang en (eventuele) muurdelen aan de stadse zijde niet opgenomen. Ook het bouwwerk rechts van de poortdoorgang is niet opgenomen.

Afb. 11.00.01, aanzicht van Wal 11, de hoge walmuur met (verkleinde) poortdoorgang

Afb. 11.00.02, overzicht van -fors begroeidse- walmuur boven bouwwerk

Afb. 11.00.03, aanzicht van -fors begroeidse- walmuur boven bouwwerk vanaf de bovenzijde van de Agnetenwal

Afb. 11.00.04, overzicht grondkerende schuin aflopende walmuur naast poort

Afb. 11.00.06, overzicht grondkerende walmuur parallel aan Agnetenwal; onderin het natuursteen paramentwerk

Afb. 11.00.05, overzicht grondkerende walmuur parallel aan Agnetenwal; links onderin een eerste stuk natuursteen paramentwerk

Afb. 11.00.07, overzicht grondkerende lage muur

§22, metselwerk

Afb. 11.22.01, gescheurd metselwerk, omhoog gedrukte rollaag en uitgesleten voegwerk

Afb. 11.22.02, kapotte stenen en uitgesleten voegwerk

Afb. 11.22.07, gescheurd metselwerk en begroeiing

Afb. 11.22.08, gedefformeerd en uitgevallen metselwerk (rechts) en detonerend herstel (links)

Afb. 11.22.03, afgeschilferde stenen, versleten voegwerk en begroeiing

Afb. 11.22.04, afgeschilferde stenen, versleten voegwerk, bijzondere reparaties (vermoedelijk, klampsteen) en forse begroeiing

Afb. 11.22.09, gedefformeerd en weggefallen metselwerk

Afb. 11.22.10, gedefformeerd, weggefallen en gescheurd metselwerk

Afb. 11.22.05, gescheurd metselwerk en dode begroeiing

Afb. 11.22.06, gescheurd metselwerk, losliggende stenen en uitgevallen voegwerk

§22, voegwerk

Afb. 11.22.11, diep uitgespoeld voegwerk bij maaiveld

Afb. 11.22.12, uitgesleten voegwerk lage walmuur

Afb. 11.22.13, diep uitgespoeld/-gesleten voegwerk onder de rollaag

Afb. 11.22.14, redelijk uitziend, maar onvoldoende diep uitge-
uitgehaald en daardoor slecht hechtend en weer uitgevallen
voegwerk

Afb. 11.22.19, diep uitgesleten en loszittend voegwerk

Afb. 11.22.20, uitgespoeld voegwerk uit de rollaag en walmuur

Afb. 11.22.15, versleten en uitgesleten voegwerk, begroeiing

Afb. 11.22.16, versleten en uitgesleten, loszittend voegwerk,
algroei en oude begroeiing

Afb. 11.22.21, begroeiing over lage walmuur

Afb. 11.22.22, forse begroeiing over lage walmuur

Afb. 11.22.17, versleten en uitgevallen voegwerk

Afb. 11.22.18, versleten en uitgesleten voegwerk op meerdere
lagen en forse begroeiing

Afb. 11.22.23, begroeiing op de kop van de hogere walmuur

Afb. 11.22.24, tegen de walmuur klimmende begroeiing

Afb. 11.22.25, door de muur heengroeïende klimplanten

Afb. 11.22.26, oude, in de muur vergroeide, wortelresten

Afb. 11.35.05, onsamenvhangend geheel met diverse verder afgeboerde blokken

Afb. 11.35.06, zeer ver versleten blokken direct onder baksteen verhoging

§35, natuursteenwerk

Afb. 11.35.01, aansluiting natuursteen paramentwerk in metselwerk

Afb. 11.35.02, gedegradieerd paramentwerk, van nagenoeg alle blokken is de buitenste laag afgesleten/geboerd

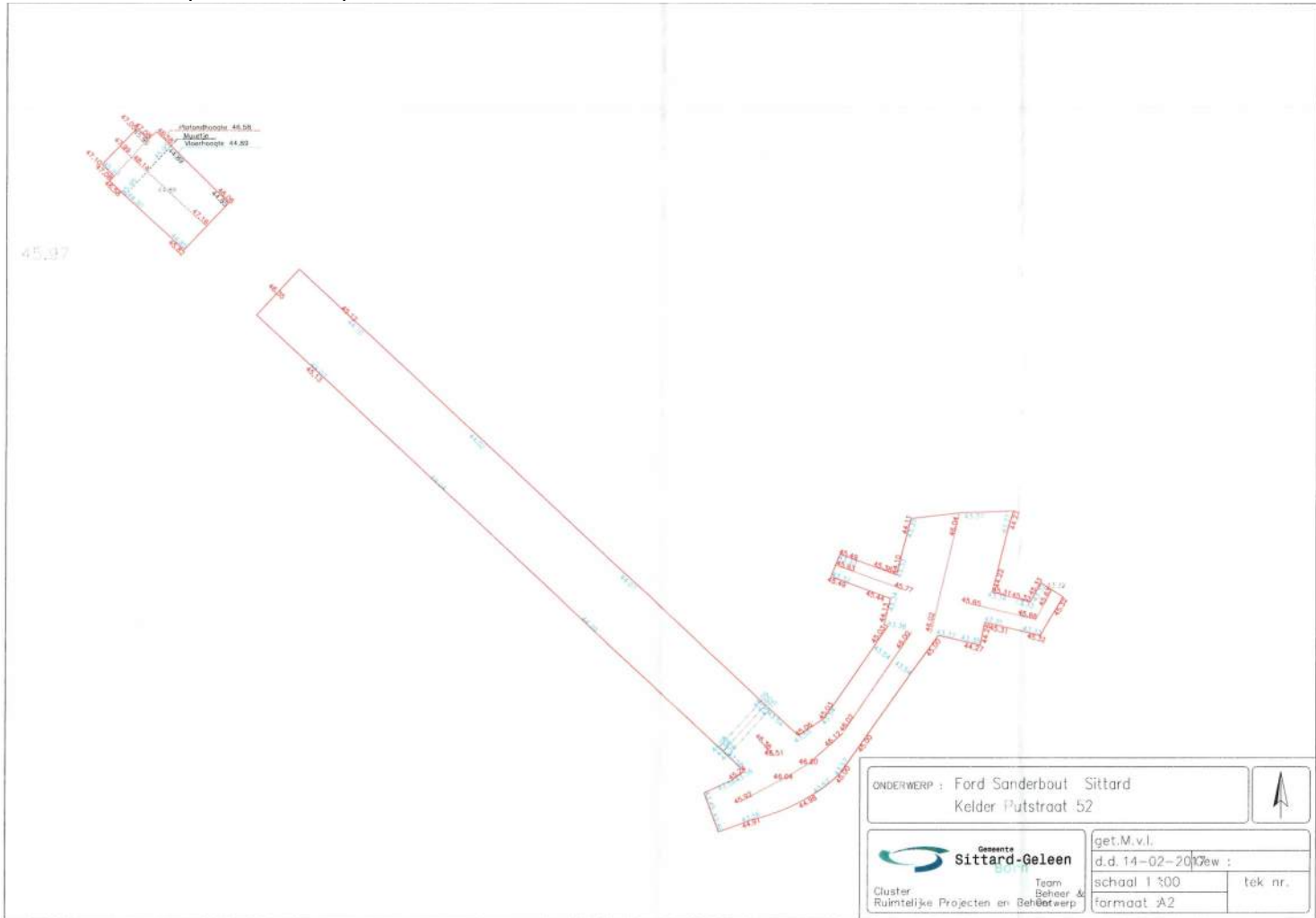
Afb. 11.35.03, baksteen verhoging van natuursteen walmuur, de degradatie van het mergel is duidelijk zichtbaar

Afb. 11.35.04, onsamenvhangende aansluiting

12. Wal 12, Fort Sanderbout

Ter hoogte van Putstraat 52 ligt -buiten de stadswal- Wal 12, Fort Sanderbout. De restanten van het oorspronkelijk als rondeel gebouwde en later tot aardgedekt bolwerk verbouwde Fort Sanderbout omvatten thans de noordelijke kazemat, geflankeerd door (oorspronkelijk) enkele kruitkamers en gang die leidt naar de poterne; de lange gang die oorspronkelijk dit buitenwalse verdedigingswerk verbond met de binnen de wal gelegen stad. De gang is, ter hoogte van de wal, dichtgemetseld. Het binnenwalse deel is niet opgenomen. Aan schootsveldzijde zijn uit baksteen opgetrokken grondkerende muren te zien met kanongaten erin, de rest van Fort Sanderbout is aardgedekt. De geschutskamer, de kruitkamers en de gang zijn uitgevoerd in schoon metselwerk, de poterne is bepleisterd.

Afb. 12.00.01, plattegrond van 'Fort Sanderbout met kelder Putstraat 52, opgemeten tijdens archeologisch onderzoek in 2016, vastgelegd op 14-02-2017 (gemeente Sittard-Geleen)

Afb. 12.00.02, aanzicht van de noordelijke kazemat met toegangsdeur via de oostelijke kruitkamer en geschutsluiken (rechts, achter de begroeiing)

Afb. 12.00.03, overzicht aardedekking van het fort met twee afgedekte ventilatieschachten

Afb. 12.00.04, grondkerende walmuur, links van de tot toegang verbouwde kruitkamer

Afb. 12.00.06, overzicht geschutskamer richting tot toegang verbouwde kruitkamer

Afb. 12.00.05, grondkerende walmuur met toegang en rechts de 'buitenmuur' van de geschutskamer

Afb. 12.00.07, overzicht geschutskamer richting tot als wijnkamer in gebruik zijnde kruitkamer

Afb. 12.00.08, overzicht geschutskamer richting geschutsluiken

Afb. 12.00.10, overzicht gang richting poterne

Afb. 12.00.09, gewelfhoek toegang en gang naar poterne

Afb. 12.00.11, overzicht hoek gang en poterne, achter het houten wandje is installatie geplaatst

Afb. 12.00.12, overzicht poterne (met bepleisterd gewelf)

Afb. 12.00.13, tentoongesteld middeleeuws kanon

§22, metselwerk

Afb. 12.22.01, kapotte stenen (door te harde voegmortel)

Afb. 05.22.03, kapotte stenen (door te harde voegmortel)

Afb. 05.22.05, scheurtjes in het metselwerk

Afb. 05.22.02, kapotte stenen (door te harde voegmortel)

Afb. 05.22.04, kapotte stenen (door te harde voegmortel)

Afb. 05.22.06, losgescheurde stenen

Afb. 05.22.07, kapotte stenen

Afb. 05.22.08, kapotte en afschilferende stenen

Afb. 05.22.09, afschilferende stenen en slecht voegherstel

Afb. 05.22.10, afschilferende en kapotte stenen

Afb. 05.22.11, scheurtjes in het muurwerk

Afb. 05.22.12, kapotte stenen

§22.72, voegwerk

Afb. 12.22.13, gescheurd voegwerk met inwortelende vegetatie en alggroei

Afb. 12.22.14, uitgevallen voegwerk en begroeiing

Afb. 12.22.15, gescheurd (roestdruk?) voegwerk en uitgevallen

Afb. 12.22.16, gescheurd en uitgevallen voegwerk met alggroei, vegetatie en begroeiing

Afb. 12.22.17, uitgevallen voegwerk met algaanslag en inwortelende vegetatie

Afb. 12.22.18, gescheurde lintvoeg in gewelf kruitkamer (entreegang)

Afb. 12.22.19, alggroei op voegen – duidend op vochttransport

Afb. 12.22.20, uitbloei op gewelfvoegwerk, duidend op vochttransport

Afb. 12.22.21, uitbloei op gewelfvoegwerk, duidend op vochttransport

Afb. 12.22.22, verzandend- en uitgevallen gewelfvoegwerk

Afb. 12.22.23, verzandend- en uitgevallen gewelfvoegwerk

Afb.12.22.24, gescheurd en uitgevallen gewelfvoegwerk

§22.88, reinigen metselwerk

Afb. 12.22.25, begroeide afdekking kruitkamer (entree)

Afb. 12.22.26, overhangende begroeiing en wortelresten op uitkragend liggend metselwerk

Afb. 12.22.27, begroeiing naast, op, tussen en over metselwerk traptreden

Afb. 12.22.28, begroeiing tussen hardsteen traptreden en algaanslag op traptreden

§35, natuursteenwerk

Afb. 12.35.01, afschilferend natuursteen blok

§40, pleisterwerk

Afb. 12.40.01, vervuild en beschadigd pleisterwerk

Afb. 12.40.02, beschadigd en afgebladderd gewelfpleisterwerk

Afb. 12.40.07, roestend ijzerwerk en vervuild pleisterwerk

Afb. 12.40.08, roestend ijzerwerk en vervuild pleisterwerk

Afb. 12.40.03, beschadigd en afgebladderd gewelfpleisterwerk

Afb. 12.40.04, beschadigd en afgebladderd gewelfpleisterwerk, enige uitbloei

Afb. 12.40.09, lekkagesporen

Afb. 12.40.10, beschadigd en verontreinigd pleisterwerk

Afb. 12.40.05, gescheurd en beschadigd pleisterwerk

Afb. 12.40.06, beschadigde pleisterwerk afdekkap

Afb. 12.40.11, beschadigd, afgefallen en verontreinigd pleisterwerk

Afb. 12.40.12, beschadigd en afgefallen pleisterwerk

§46, schilderwerk

Afb. 12.46.01, slecht hechtende dekverf

Afb. 12.46.02, roestvorming

Afb. 12.46.03, beschadigd, afgevalen sauswerk

5. Algemene toelichting inspectie

Algemeen

De bouwtechnische inspectie was een visueel, niet destructief, onderzoek op locatie. Dit betekent dat alleen die onderdelen zijn geïnspecteerd en beoordeeld voor zover deze zichtbaar en (veilig) bereikbaar waren op het moment van onderzoek. Onderdelen welke schuilgingen achter betimmeringen, afwerkingen, bekledingen, inventaris, begroeiing, stilstaand water (daken, goten), e.d. of in afgesloten ruimtes zijn niet geïnspecteerd en vallen buiten de strekking van deze rapportage. De inspectie is een momentopname waarbij weersgesteldheid, inventaris, bereikbaarheid en toegankelijkheid de volledigheid van de inspectie hebben beïnvloed. In dit geval gunstig, aangezien bijvoorbeeld door de regen op vrijdag afschot in goten eenvoudig gecontroleerd kon worden. In die situaties waarin de feitelijke conditie van een onderdeel niet kan worden vastgesteld is aanvullend specialistisch onderzoek vereist.

Houtvernielers

Onder houtvernielers worden gerekend: houtborende insecten zoals houtworm, boktor en bruinrot, rot, schimmels en zwammen. Als gevolg van afwerkingen, huisraad en vervuiling (stof) is aantasting niet altijd waar te nemen. In principe moet ervan worden uitgegaan dat, bij aanwezigheid van houtvernielers in een onderdeel, altijd een complete nadere (destructieve, middels boren) inspectie plaats dient te vinden. Er zijn in het Huis Van Vessem geen sporen van activiteit aangetroffen, maar niet alle ruimtes konden worden geïnspecteerd doordat een aantal was afgesloten en er een aantal verlaagde plafonds.

Algemeen

Terreinafscheidingen, verhardingen, tuininrichting, zonweringen, rolluiken, bliksembeveiligingsinstallaties, hydrofoorinstallaties, beregeningsinstallaties, zwembad (-installaties), bronneringssysteem, rioolbemaling, alarminstallaties, temperatuurregelingen, alternatieve energiebronnen, rook- en stookkanalen evenals keukenapparatuur vallen buiten de strekking van inspectie en rapportage. Gespecialiseerde bedrijven kunnen de kwaliteitseis van betreffende onderdelen beoordelen.

Uit de inspectieverslagen van de twaalf afzonderlijke walmuren komt een aanzienlijk schadebeeld naar voren. Veel schade aan alle muren en Fort Sanderbout. Slijtageschade, normaal te verwachten bij bouwwerken die aan alle kanten blootgesteld zijn aan alle elementen en passanten, maar ook schade ten gevolge van onvoldoende of slecht en misschien geheel niet of nauwelijks uitgevoerd onderhoud: het lijkt dat er sinds 1993, het jaar van de oplevering van 'de binnenstadswerken', weinig tot geen doelmatig kwalitatief onderhoud is gepleegd. Archiven zijn hieromtrent niet geraadpleegd, dit is enkel het beeld dat naar voren komt uit de rapportages.

6. Conclusie inspectie

Onderhoud dat is gepleegd, is dus vaak niet goed uitgevoerd. Bijvoorbeeld is voegwerk onvoldoende diep uitgehaald waardoor nieuw aangebrachte voegmortel onvoldoende hechting kreeg en makkelijk en spoedig weer los kon scheuren en uitvallen. Daarnaast lijkt bij herstel weinig aandacht besteed te zijn geweest aan hoe de originele situatie er uit zag; er lijkt vooral technisch hersteld te zijn zodat wel voegmortel werd aangebracht, maar niet in het goede voegtype of veel te harde mortel. En soms duidelijk bij te warm of winderig weer met onvoldoende nazorg waardoor het verse voegwerk te snel uitdroogt en loskrimpt van de baksteen.

In onderstaande tabel is de intensiteit van de verschillende schades per walmuur weergegeven, zodat enigszins duidelijk is waar zich ‘het zwaartepunt’ van de schades bevindt.

code	omschrijving	wal 1	wal 3	wal 4	wal 5	wal 6	wal 7	wal 8	wal 9	wal 10	wal 11	wal 12
\$15	terreinverharding			++								
\$16	beplanting			++	++							
\$21	betonwerk			+	+							
\$22.31	metselwerk		+	++	++	+		+		+	++	++
\$22.72	voegwerk		++	+++	+++	+++		++	+	+	++	++
\$22.88	reinigen metselwerk			+++	+++	++		+	+	+++	++	++
\$24	timmerwerk			+								
\$30	kozijnen		+									
\$35	natuursteen	++		+++	+		+++	+			+++	+
\$35	voegwerk natuursteen	++		++	++		+++					
\$40	pleisterwerk		+	++	+++	++		++				+++
\$43	smeedwerk			+++	++							
\$46	schilderwerk			+	+	+						+
\$50	dakgoten en hwa's			+								

Afb. 07, verzameltabel met schades per walmuur; 1 +je betkenent ‘lichte intensiteit’; 2 +jes ‘matige intensiteit’; 3 +jes ‘forse intensiteit’

Met een eerste oogopslag is te concluderen dat de meeste schade en ook nog eens met de meeste intensiteit zich aan Wal 4, de walmuur Dominicanenwal met muur rondom de Ursulinentuin, bevindt. Maar evenzo is te concluderen dat wal 7, het begin van de Sanderboutwal slechts twee schades kent, maar wel van forse intensiteit. Beide walmuren lijken dus om gelijktijdige, spoedige aanpak te vragen.

Om goede instandhouding aan de walmuren en Fort Sanderbout te kunnen plegen en deze rijksmonumenten op de juiste wijze aan de toekomst door te kunnen geven is het advies als volgt:

- Nagaan of de walmuren die wel op de kaart (afbeelding 06) staan, maar tijdens de inspectie in situ niet zijn waargenomen ook daadwerkelijk niet meer aanwezig zijn en om welke redenen deze wanneer zijn verdwenen;
- Nagaan of er reeds een bouwhistorisch onderzoek met waardenstelling verricht is, indien niet dan;
 - Het verrichten van bouwhistorisch onderzoek met waardenstelling en met aandacht voor de originele uitvoering van de muren en Fort Sanderbout;
- Het opstellen van een restauratievisie waarin resultaten van een bouwhistorisch onderzoek uitgangspunten kunnen bieden; bijvoorbeeld de toe te passen voegmortels en voegtypes;
- Het informeren en aanvragen van subsidies (bijvoorbeeld SIM-subsidie van het Rijk of provinciale restauratiesubsidie) en fondsen;
- Het uitvoeren van -min of meer- urgent gangbaar onderhoud, te weten:
 - Zoveel mogelijk vrijmaken van de walmuren van begroeiing, alg- en mosgroei (op omzichtige wijze en door een in omgang met monumenten gespecialiseerd bedrijf!);

- Gevaarlijke situaties tijdelijk stabiliseren ivm veiligheid openbaar gebied;
 - Tijdsbestek: binnen 1 tot max 2 jaar.
- Het opstellen en inplannen van restauratieplan voor de instandhouding van de walmuren met herstel van de overige gebreken, al dan niet gefaseerd,
 - Tijdsbestek: binnen 2 tot 4 jaar;
- Het inplannen van regulier instandhoudingsonderhoud zodat de walmuren en Fort Sanderbout in goede conditie behouden blijven en grootschalige restauraties zoveel mogelijk achterwege kunnen blijven.
 - Tijdsbestek: na 4 jaar.

In zijn algemeenheid geldt bij instandhouding de volgende hiërarchie, ook wel restauratieladder genoemd:

1. Conserveren/onderhoud
2. Repareren
3. Vernieuwen
 - a. Kopiëren
 - b. Imiteren
 - c. Verbeteren

Volgens deze hiërarchie gaan conserveren/onderhoud en repareren boven vernieuwen. Het bestaande materiaal is immers drager van de historische waarde van het erfgoed. Alleen indien onderhoud of reparatie niet voldoende is om deze waarde te behouden, kan overgegaan worden tot het vernieuwen van materialen of onderdelen, waarbij vervolgens kopiëren prevaleert boven imiteren en imiteren boven verbeteren.

Ik ben u bij een eventueel vervolgtraject graag van dienst.

Voor de in §4 en §6 beschreven schades is een meerjarenonderhoudsplan (mjop) opgesteld op basis van de format van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voor de SIM-aanvragen. Onderstaand is dit mjop opgenomen. Vermeld dient te worden dat de opgenomen werkzaamheden sterk afhankelijk zijn van een op te stellen restauratievisie en toekomstvisie.

Lithoijen, 3 maart 2026
Joan van den Hurk Bouwkundig Advies & Restauratie

Joan van den Hurk

